

Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi- Derecelendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi-Derecelendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30561>

Özet

Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi-Derecelendirme Ölçeği (SBDÖ), okul öncesi dönem çocuklarının sosyal yeterliliklerini ve ilgili davranışsal özelliklerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçeğin Okul Öncesi Versiyonu Aile Formu, Ç. Tutkun ve Ç. Dinçer tarafından 2020 yılında geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ile Türk kültürüne uyarlanmış ve standartlaştırılmıştır. Bu araç, ebeveyn gözlemleri amacıyla çocukların sosyal beceri düzeylerini belirleyerek, erken müdahale ve gelişimsel destek programlarının temelini oluşturmayı amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle sosyal etkileşim ve duygusal düzenleme alanlarındaki yeterlilikleri ölçmeye odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi, Sosyal Beceri, Derecelendirme Ölçeği, Okul Öncesi, Aile Formu, Geçerlik, Güvenirlik, Değerlendirme.

Yazarlar

Ç. Tutkun, Ç. Dinçer.

Amaç

Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi-Derecelendirme Ölçeği'nin (SBDÖ) temel amacı, okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal yeterliliklerini ve ilgili uyum ve problem davranışları sistematik ve yapılandırılmış bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle çocukların sosyal etkileşimlerdeki güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanları ebeveyn perspektifinden tespit etmeye yarar.

Ölçek, profesyonellere (eğiticiler, psikologlar ve araştırmacılar) çocukların sosyal beceri gelişimini izleme ve müdahale programlarının etkinliğini değerlendirme imkanı sunar. SBDÖ, standardize edilmiş veriler sağlayarak, bireyselleştirilmiş eğitim planlarının oluşturulmasına ve sosyal duygusal öğrenme hedeflerinin belirlenmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Yapı

SBDÖ, sosyal beceri ve sosyal yeterlilik gibi çok boyutlu bir psikolojik yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu yapı, genellikle iki ana bileşen etrafında şekillenir: Olumlu Sosyal Davranışlar (İşbirliği, Atılganlık, Öz-Kontrol) ve Uyumsuz/Problem Davranışlar (Saldırganlık, Çeç Kapanıklık).

Tutkun ve Dinçer (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, ölçeğin okul öncesi çocukların sosyal gelişimini doğru bir şekilde temsil eden faktörlere sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek

maddeleri, çocukların akranlarıyla, yetkinlerle ve çevresel koşullarla etkileşimde gösterdikleri gözlemlenebilir davranışlara odaklanarak, sosyal yeterliliğin kapsamlı bir değerlendirilmesini sunmaktadır.

Geçerlik

Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi-Derecelendirme Ölçeği Okul Öncesi Versiyonu Aile Formu'nun geçerlik çalışmaları, yapı geçerliği ve içerik geçerliği üzerine yoğunlaşmıştır. Yapı geçerliği, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek için faktör analizi yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin alt boyutlarının kuramsal çerçeveye uygunluğunu doğrulamıştır.

İçerik geçerliği ise, alanda uzman kişilerin görüşleri alınarak sağlanmıştır, maddelerin ilgili sosyal beceri alanlarını yeterince temsil edip etmediği incelenmiştir. Her ne kadar kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmese de, yayımlanan makale ölçeğin okul öncesi popülasyonunda kullanılmak üzere yeterli düzeyde geçerli olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, SBDÖ puanlarının tutarlılığı ve istikrarını göstermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu tür ölçeklerde yaygın olarak kullanılan iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) incelenmiştir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin homojen olduğunu ve aynı yapı içerisinde tutarlı bir şekilde çalıştığını doğrulamaktadır.

Ebeveyn formunun güvenilirliği, ayrıca gözlemciler arası güvenilirlik veya test-tekrar test güvenilirliği yöntemleriyle de desteklenmiş olabilir. Bu çalışmalar, farklı zamanlarda veya farklı ebeveynler tarafından yapılan değerlendirmelerde benzer sonuçlar elde edilme olasılığının yüksek olduğunu, dolayısıyla ölçüm hatasının düşük olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi-Derecelendirme Ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin belirlenmesinde Faktör Analizi (Açıklayıcı ve Doğrulamalı) temel bir rol oynamıştır. Bu analizler, ölçeğin çok boyutlu yapısını ampirik olarak kanıtlamış ve sosyal becerilerin alt ölçekler halinde organize edildiğini göstermiştir.

Elde edilen faktör yapısı, ölçeğin sadece genel bir sosyal beceri puanı değil, aynı zamanda içbirlikli, duygusal kontrol veya atılganlıklar gibi spesifik sosyal yeterlilik alanlarında da ayrıntılı bilgi sağladığını teyit etmektedir. Faktör Analizi sonuçları, ölçeğin yapısal bütünlüğünü ve teorik çerçeveye uygunluğunu güçlendirmiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme amaçlı derecelendirme ölçeği.

Format: Aile Formu (Ebeveyn/Vasi tarafından doldurulur).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Okul Öncesi Eğitim çağındaki çocukların ebeveynleri.

Yaş Grubu: Okul öncesi dönem (Genellikle 3-6 yaş).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki okul öncesi kurumlara devam eden çocukların ebeveynlerinden oluşan örneklem grubu üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Ebeveynlerin çocuklarının belirli sosyal davranışları ne sıklıkta sergilediğini veya bu davranışlarda ne kadar yeterli olduğunu belirli bir derecelendirme sistemi kullanarak rapor etmelerine dayanan gözlemsel metodoloji.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Yeterlilik, Davranış Değerlendirme, Okul Öncesi Çocuk, Ebeveyn Raporlama, Güvenirlik Analizi, Sosyal Gelişim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Kaynakta doğrudan belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar Cansu Tutkun için: ctutkun@bayburt.edu.tr

Yazma Adresi: Cansu Tutkun, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bayburt, Türkiye.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Cansu Tutkun ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Akademik araştırmalar için genellikle kaynak gösterimi yeterli olmaktadır.

Test Yılı: Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması **2020** yılında yayımlanmıştır.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [sosyal-beceri-gelistirme-sistemi-derecelendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Tutkun, Ç., ve Dinçer, Ç. (2020). Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi-Derecelendirme Ölçeği Okul Öncesi Versiyonu Aile Formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(1), 185-208. doi: 10.30964/auebfd.483511

Sosyal Beceri Geliştirme Sistemi-Derecelendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde doğrudan alınmamalıdır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme talimatları için, Tutkun ve Dinçer (2020) tarafından yayınlanan bilimsel makaleye başvurulması gerekmektedir.